



Ayrımcılığa karşı birlikte: ayrımcılık mağdurlarının adalete erişiminin iyileştirilmesi için bir sivil toplum koalisyonu inşa edilmesi

Fon sağlayıcısı: Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu – Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Aracı (DİHAA) Programı

Süre: 3 yıl, Ocak 2022 başlangıcı

Projenin amacı:

Projenin genel amacı, daha güçlü bir sivil toplum koalisyonu kurarak ayrımcılığa maruz kalan kişilerin adalete erişimini iyileştirmektir. Çalışmaların odak noktası, Türkiye'de insan haklarının korunması ve geliştirilmesi için temel bir koşul olarak sivil toplumun ayrımcılığa karşı tepkisini iyileştirmektir. Özellikle, ayrımcılık vakalarında şikayetleri ele alma, stratejik davalama ve Ulusal İnsan Hakları Kurumları'nın (UİHK'lar) kullanılması konusunda hak temelli kuruluşların kapasitesini güçlendirmeyi ve ağ oluşturma ve koalisyon kurmayı kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

Ayrımcılık, Türkiye'deki sosyal, politik ve yasal yapılarda derin şekilde yerleşik bir olgudur. En çok etkilenen gruplar arasında resmi olarak azınlık olarak tanınmayanlar yer almaktadır. Türkiye'deki dezavantajlı grupların mensupları arasında ırksal, etnik ve dini azınlıklara ek olarak, çoğu zaman kesişen ayrımcılığa maruz kalan kadınlar, çocuklar, engelliler, LGBTİ+ ve evsizler de bulunmaktadır. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılık yaygındır ve kadınlara, özellikle de trans kadınlara yönelik şiddet günümüzde endişe verici hızda artmaktadır.

ESHİD tarafından gerçekleştirilen saha araştırmaları, bu gruplara yönelik ayrımcılığın toplumda “geniş çapta tolere edildiğini” göstermektedir. Öte yandan ayrımcılığa maruz kalanlar genellikle ulusal insan hakları kurumları (UİHK'lar) hakkında yeterli bilgiye sahip değildir, ayrıca bu kurumlara yönelik güven düşük seviyededir. Bu durum, toplumsal engellerle birleştiğinde, kişilerin ayrımcılığa maruz kalması halinde mevcut başvuru mekanizmalarına yönelmekten alıkoymaktadır. Dezavantajlı grupların farkındalık ve hak arama konusundaki destek ihtiyacı, pandemi tedbirlerinin tasarımında ve uygulamasındaki hak temelli yaklaşımın eksikliği ile daha acil hale gelmiş ve yaşanan ayrımcılığı derinleştirmiştir.

Proje, sivil toplum örgütlerinin (STÖ) genellikle ayrımcılığa maruz kalanlara daha yakın ve daha erişilebilir olması sebebiyle STÖ'lere odaklanarak UİHK'lara erişimini artırmayı amaçlamaktadır. ESHİD'in 2019 ve 2020 saha araştırmaları, STÖ'lerin ayrımcılığa maruz kalan dezavantajlı grupların üyelerinden bireysel başvurular almasına rağmen, deneyim, uzmanlık ve UİHK'larla anlamlı istişareler eksikliği nedeniyle her zaman yasal veya diğer türde destekleri etkin bir şekilde sağlayamadıklarını ortaya koymuştur.

Proje, bu tür başvuruları ele alan STÖ'lerin gerekli kapasitelerini oluşturarak bu ihtiyaçları karşılamayı amaçlamaktadır. Kapasite geliştirme faaliyetleri aynı zamanda, STÖ'ler ve UİHK'lar arasındaki etkileşimi artırmak amacıyla ortak stratejiler yoluyla UİHK'lar üzerinde



etki yaratmak için STÖ'ların kapasitesini artıracaktır. İnsan Hakları Eylem Planı 2021-2023, tüm sivil aktörlere hem Eylem Planının uygulanmasına katkıda bulunmaları hem de uygulama ile görevli kamu makamlarının hesap verebilirliğini sağlamaları için önemli bir fırsat sunmaktadır. Hedef 1.2, çoğunlukla UİHK'ların iyileştirilmesine adanmıştır ve Hedef 4.4, yetkilileri ayrımcılıkla mücadele politikalarını iyileştirmeye, periyodik raporlar hazırlamaya, uygun veri toplamayı sağlamak için bir veri tabanı oluşturmaya ve Ceza Kanununda nefret suçu ve nefret suçu ile ilgili maddelerle ilgili yasal değişiklikleri kabul etmeye çağırılmaktadır. Türkiye'deki UİHK'lar, TİHEK ve Ombudsmanlık (KDK), şu anda Paris İlkeleri ile uyumlu olmasa da, Eylem Planı'nın uygulanmasının ve bu doğrultuda yapılacak çalışmaların izlenmesi, STÖ'lar ile artan katılım ve uluslararası değişimin, TİHEK'in ayrımcılıkla mücadeleye dair yetkilerinin etkinliğinin güçlendirilmesine katkıda bulunabilir.

Hedef gruplar ve nihai yararlanıcılar:

- Yerel ve ulusal seviyede ayrımcılık karıştı ve insan hakları çalışmaları yürüten hak temelli sivil toplum örgütleri (hedef grup ve yararlanıcılar)
- Akademi (hedef grup)
- Barolar (hedef grup)
- Uluslararası sivil toplum ağları ve UİHK ağları (hedef grup)
- Türkiye'deki Ulusal İnsan Hakları Kurumları (hedef grup)
- Ayrımcılığa maruz kalan kişiler ve STÖ'lerden destek alanlar (nihai yararlanıcılar)

Çıktılar:

Genel hedef: "Paris İlkeleri ile uyumlu olarak, ayrımcılığın ele alınmasında sivil toplumu güçlendirerek ve daha etkili UİHK'ları savunarak, Türkiye'de ayrımcılığa uğrayan kişilerin adalete erişimini iyileştirmek".

Sonuç 1: Ayrımcılıkla mücadelede sivil toplum kuruluşlarının, akademinin ve baroların kapasitesinin ve ağının güçlendirilmesi.

Sonuç 2: Ulusal ve uluslararası savunuculuk koalisyonlarının, diğer Avrupa UİHK'larının araştırmalarına ve iyi uygulamalarına dayalı tavsiyelere bağlı kalmaları için artan baskı yoluyla, Türkiye'deki UİHK'ların etkinliğinin ve onlarla işbirliğinin artırılması.



Aktiviteler:

Çıktı 1.1. Eşitlik İzleme Merkezi'nin Kurulması

Aktivite 1.1.1: Merkezi kurmak ve Hollanda Ayrımcılıkla Mücadele Bürolarının iyi uygulamalarını tartışmak/birleştirmek için bir başlangıç toplantısı yapılacaktır.

Aktivite 1.1.2: Merkez, ayrımcılık konusunda kaynakları toplayacak ve kullanıma sunacaktır.

Aktivite 1.1.3: Yürütücü kurul ile beş ayda bir düzenli koordinasyon toplantıları.

Çıktı 1.2. Kapasite Geliştirme, Çevrimiçi ve Çevrimdışı Eğitimler

Aktivite 1.2.1: Baseline araştırması ve ihtiyaç analizi anketinin oluşturulması, yaygınlaştırılması ve veri toplama.

Aktivite 1.2.2. Hibrid çevrimiçi ve çevrimdışı şekilde izleme ve veri toplama öğrenme modülü, Türkiye'deki yasal çerçeve ve insan hakları temelli görüşme teknikleri konulu kapasite geliştirme eğitimleri.

Aktivite 1.2.3. Hollanda Ayrımcılıkla Mücadele Bürolarından gelen uluslararası eğitimler ile başvuru alma konusunda eğitim.

Çıktı 1.3. Web portalı ve çevrimiçi platform

Aktivite 1.3.1 Web sitesinin oluşturulması ve yayına açılması.

Çıktı 1.4. UIHK'lar üzerine bir kılavuz

Aktivite 1.4.1. Kılavuzun oluşturulması ve yayınlanması

Aktivite 1.4.2. Çevrimiçi öğrenme modülünün oluşturulması

Çıktı 1.5. Alt-Hibe

Aktivite 1.5.1: Alt-hibe çağrısına çıkılması, değerlendirme ve seçimlerin yapılması.

Aktivite 1.5.2 Alt-hibecilere Hibe Yönetimi Eğitimi verilmesi

Aktivite 1.5.3: Alt-hibe izleme ziyaretleri.

Çıktı 1.6 Farkındalık oluşturma ve kamuoyuna ulaşma kampanyası

Aktivite 1.6.1. Videolar oluşturulması

Aktivite 1.6.2. Podcastlerin oluşturulması

Aktivite 1.6.3. Yereldeki hak temelli STÖ'lerle işbirliği içinde ayrımcılığa maruz kalan gruplara ulaşmak amacıyla hedefli stratejiler geliştirmek ve başvuru hattının açık tutulması.

Çıktı 2.1. Paydaş analizi

Aktivite 2.1.1. Paydaş haritalaması ve analizi yapılması.

Çıktı 2.2. Paydaş ağı oluşturulması

Aktivite 2.2.1. Paydaş ağı toplantısı



Çıktı 2.3. Uluslararası deneyim paylaşımı ve aktarım

Aktivite 2.3.1. Uluslararası Konferans (Akademisyenler, STÖ'ler, UIHK'ların katılımıyla)

Aktivite 2.3.2. Hollanda'dan Ayrımcılıkla Mücadele Bürolarındaki uzmanlar tarafından Türkiye'de ayrımcılık üzerine çalışan kurumlarda akran değişimi ve sunum.

Aktivite 2.3.3. Hollanda ve Türkiyeli akademisyenler ile uluslararası akademik değişim programı

Çıktı 2.4. UIHK'ların işlevişine dair araç, analiz ve rapor oluşturulması

Aktivite 2.4.1. Materyallerin oluşturulması için çalıştaylar

Aktivite 2.4.2. Materyallerin oluşturulması ve yaygınlaştırılması

Aktivite 2.4.3. Yıllık izleme raporlarının yayınlanması

Çıktı 2.5. UIHK'ların kararlarının analizi ve stratejik başvurular

Aktivite 2.5.1. Uzmanlar tarafından Türkiye'deki UIHK kararlarının analizi

Aktivite 2.5.2. Türkiye'deki UIHK'lara stratejik başvuru yapılması ve politika tavsiyeleri oluşturulması

Çıktı 2.6. Araştırma Hibeleri

Aktivite 2.6.1. Araştırma hibelerine dair çağrıya çıkılması ve değerlendirme sürecinin tamamlanması

Aktivite 2.6.2. Uluslararası konferanslarda tebliğ sunumları için seyahat bütçesi

Uluslararası bağlam:

En iyi uygulamaların uluslararası değişimini kolaylaştırmak için proje, uluslararası sivil toplum ağlarını ve Ulusal İnsan Hakları Kurumları ağlarını hedeflemektedir. Bunlara Avrupa İnsan Hakları Kurumları Ağı, Hollanda İnsan Hakları Kurumu ve NHC'nin Batı Balkanlar'daki Eşitlik Kurumları Ağı da dahildir. Proje, uluslararası konferanslar aracılığıyla, zorlukların ve iyi uygulamaların paylaşılması ve uygulanmasını kolaylaştırmak, STÖ'ler ve UIHK'lar arasındaki işbirliğinin farklı ülkelerde nasıl yerleşik olduğunu tartışmak ve Türkiye'deki STÖ'lere fırsat vermek için çeşitli ülkelere UIHK'leri ve diğer Eşitlik Kurumları'nı bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte deneyim paylaşımı da diğer STÖ'ler ve mekanizmalarından öğrenmek ve onlarla tanışmalar yürütmeyi amaçlamaktadır. Hollanda Ayrımcılıkla Mücadele Bürolarının bu projeye katılımı, Hollanda ve Türkiye arasında eğitim ve koçluk formatında daha somut bir değişim yaratılmasına katkı sunacaktır.